

25 jaar

MPZ milieu platform zorgsector

1994 · 2019

VERSLAG LUSTRUM MPZ

19 NOVEMBER 2019

BUNNIK

Voorwoord

MPZ is de branchevereniging van intramurale zorginstellingen voor duurzaamheid. In projectgroepen werkt de vereniging aan kennisuitwisseling en -opbouw voor een duurzame bedrijfsvoering. Ruim 160 intramurale zorginstellingen zijn aangesloten: het merendeel van alle UMC's en ziekenhuizen en steeds meer GGZ-instellingen en verzorgingsinstellingen. Samen hebben meer dan 400.000 medewerkers toegang tot symposia, projectgroepen en de ledenbibliotheek met veel praktische documenten.

25 jaar na de oprichting in 1994 staan we gezamenlijk aan de vooravond van de **energietransitie**. We streven naar een **circulaire economie** en zorgen voor een **gezonde leef- en werkomgeving** zonder **medicijnresten** in ons afvalwater met **duurzame mobiliteit** en aandacht voor groen en **biodiversiteit**.

Zet de safe-the-date voor november 2049 alvast in uw agenda of meerjarenonderhoudsplan. Laten we dan met elkaar vieren dat we de realisatie door hard te werken voor elkaar hebben gekregen. Zet die klimaatneutrale toekomst als stip op de horizon op de agenda. Agendeer het bij uw bestuurder, collega's, patiënten, bezoekers, leveranciers en iedereen die het wel of niet wil horen.

2019 is het jaar van samenwerking opstarten en de routes uitstippelen. Laat u niet ontmoedigen door de mensen die nog niet aanhaken. Laat u in plaats daarvan inspireren door de enorme menigte die niet meer afhaakt.

Graag willen wij de leden van de lustrumcommissie bedanken voor deze geweldige viering. **Ellen Parma, Franca Kerstens, Carolien Kock, Cor Veenstra en Adriaan van Engelen**, namens de vereniging hartelijk dank voor jullie inzet.

DE AFTRAP

PETER MELIS
ENERGIETRANSITIEMAN

“Wie van u heeft al zonnepanelen op het dak?”

60% van de zaal geeft aan nog geen zonnepanelen te hebben. Middagvoorzitter Peter Melis herkent dit en voegt als de positieve noot toe dat we bijna over het kantelpunt van 50% heen zijn.

“CO2 uitstoot in de zorg halveren in 2030, halen we dat?”

Ongeveer 70% van de aanwezigen geeft aan dat deze ambitie haalbaar is. “Gebouwen zijn wat ze zijn” zei de tegenpartij.

“Halen we 50% grondstoffenreductie in 2030?”

De meerderheid van de zaal denkt van wel. “Al zien we daar op dit moment nog niet zoveel van”, aldus **Arjan Wolsink**, adviseur in de zorgsector. **Ellen Parma** voeg daar aan toe: “De implodatie van CO2 is al gaande, grondstoffen volgen ook. Daarnaast hebben we ook een stip op de horizon nodig anders is er geen drive. Mijn kernkwaliteit is ‘zeuren en sleuren’, daar ben ik inmiddels klaar mee.”

“Ik heb een raad van bestuur die de doelen onderschrijft”

Ongeveer de helft geeft aan een bestuur te hebben dat bewust is van de noodzaak. **Herco van den Brink** zegt hierover dat: “..commitment aan de Milieuthermometer Zorg was een belangrijke accelerator in 2016.”

DE 'MPZ-MAN'

ADRIAAN VAN ENGELEN
DIRECTEUR MILIEUPLATFORM ZORGSECTOR

De MPZ-man: Adriaan van Engelen

Boudijn Uijthof heeft samen Jacqueline Cramer vereniging Milieu Platform Zorg opgericht. De eerste 10 jaar heeft Boudijn alle activiteiten zelf uitgevoerd. Boudijn doorzag wel dat MPZ een vereniging moest zijn en dankzij hem staat Adriaan nu alweer 15 jaar aan het roer bij MPZ.

Adriaan werkte in 1994 aan de Milieuwijzer en dit was de eerste publicatie waarin MPZ genoemd werd. Adriaan startte werkgroepen op en leden doen sindsdien steeds meer de activiteiten. MPZ ontwikkelt publicaties en instrumenten met werkgroepen en betrokken leden.

Het bestuur van MPZ heeft na Jacqueline Cramer nog 4 voorzitters gehad met ieder hun eigen belangrijke bijdrage:

	Voorzitter van 1997 – 2001 Gerard Zwetsloot TNO <i>Bestuursleden krijgen taken in werkgroepen</i>	Voorzitter van 2001 – 2007 Natascha Smit UMC Utrecht <i>Legde mede de basis voor de Milieuthermometer Zorg</i>	
	Voorzitter van 2007 – 2013 Ellen Parma Milieuoördinator, OLVG <i>Maakte de boodschap levend</i>	Voorzitter van 2013 – 2019 Cor Veenstra Oud-bestuurder Amsta <i>Bracht het MPZ verhaal van binnen naar buiten</i>	

De subsidieaanvraag voor de ontwikkeling van de **Milieuthermometer Zorg** werd in instantie afgewezen. We zijn in 2006 toch begonnen en een jaar later hebben we de aanvraag opnieuw ingestuurd (voor een veel hoger bedrag). Het werd goedgekeurd en we konden echt aan de slag. De eerste drie keurmerkhouders in 2012 waren het OLVG, Gelre Ziekenhuis en het Amstelland Ziekenhuis.

De **Gevaarlijke Stoffen Applicatie** (GSA) is het eerste grote product van MPZ en ontstaan toen we een subsidie van 150 duizend gulden kregen vanuit het Arbo/programma voor veilig werken met gevaarlijke stoffen. Arjan Wolsink heeft hier in het begin een goede basis voor

gelegd. De GSA draait nu al vele jaren naar tevredenheid bij ruim de helft van alle ziekenhuizen en het aantal gebruikers neemt verder toe.

Ook met **Duurzaam Inkopen** waren we in 2012 al druk bezig en hadden we nauwe samenwerking met de NILVG, de voorloper van NEVI-Zorg. Dit thema is nu in het licht van de circulaire economie weer helemaal hip. MPZ heeft een Duurzaam Inkopen tool ontwikkeld, die inkopers helpt bij het kiezen van een leverancier.

De eerste **lokale Green Deal Zorg** is in 2012 getekend met bestuurders van alle 7 ziekenhuizen in de ambtswoning van Eberhard van der Laan in Amsterdam. Deze locatie betreden was een goed argument voor bestuurders om op te komen dagen. Toen na het verhaal van OLVG de bestuurder Van der Meer van BovenIJ Ziekenhuis zich volmondig committeerde haakte de rest één voor één aan. In 2015 volgde de landelijke Green Deal Zorg, de gemeente Breda ging direct met 9 lokale zorgorganisaties van start, inmiddels zijn in Nederland 12 lokale groepen met circa 100 instellingen aan de slag.

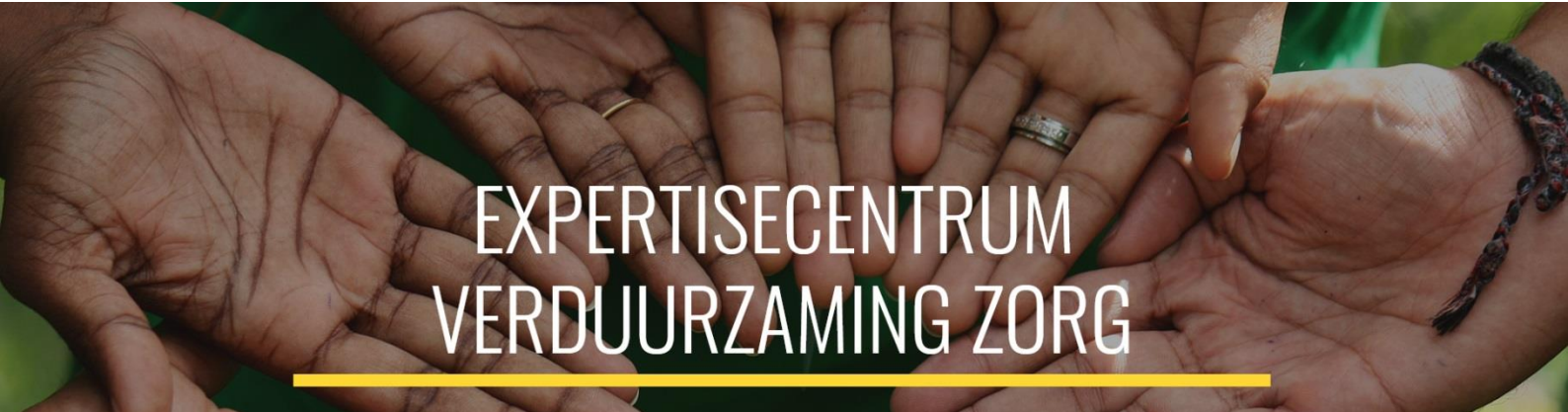

MPZ werkt hard aan kennisontwikkeling en verspreiding van de **energietransitie**. Het ministerie van BZK heeft MPZ-Stimular en TNO opdracht gegeven de sector te ondersteunen met routekaarten voor het behalen van de klimaatdoelstellingen in 2030 en 2050. Om dit handen en voeten te geven is het **Expertisecentrum Verduurzaming Zorg** opgezet. Op dit platform komen vraag en antwoord over de energietransitie bij elkaar.

MPZ komt steeds meer in beeld, we groeien. Onze rol gaat veranderen, we verlaten de tijd van 'sleuren en zeuren'. We hebben veel kennis in huis, maar moeten de samenwerking nog verder activeren. Ook buiten de zorg zijn er oplossingen. Zeker met TNO aan onze zijde krijgen we capaciteit om kennis veel sterker neer te zetten. Dit gaat een wereld van verschil maken.

De toekomst?

- Milieuthermometer Zorg blijft aanjager en route van energietransitie en circulaire zorg.
- MPZ haalt en deelt kennis met praktische hulpmiddelen en zorgt voor versterking van het beleid en acties bij de leden.
- Medicijnen, medicijnresten en gevaarlijke stoffen blijven de komende 25 jaar hoog op de milieu-agenda.

EXPERTISECENTRUM
VERDUURZAMING ZORG

“THINK GLOBAL, ACT LOCAL”

JACQUELINE CRAMER

VOORMALIG MINISTER VROM
OUD-VOORZITTER MILIEU PLATFORM ZORGSECTOR

Jacqueline Cramer was de eerste voorzitter van MPZ en minister voor VROM onder kabinet Balkenende IV. Ze richt zich nu op de circulaire economie en is onder meer bestuurslid aan de Amsterdam Economic Board waar ze regisseur circulaire economie is.

Haar boodschap? The wake-up calls worden steeds alarmerender... Jacqueline neemt ons in haar verhaal 50 jaar mee terug in de tijd:

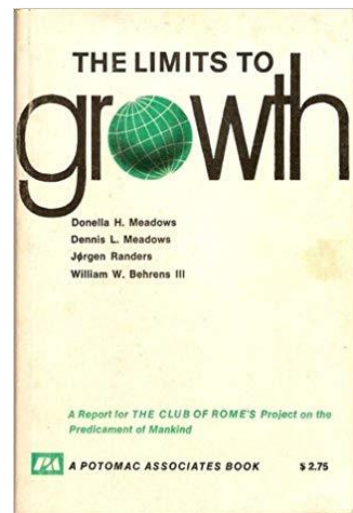
Na de middelbare school vertrok Jacqueline naar de VS om ervaring op te doen. Ondanks de enorme welvaart en magie van Amerika zag Jacqueline voor het eerst in haar leven smog boven een stad.

Dat was haar wake-up call, ze maakte duurzaamheid haar missie in het leven.

Sindsdien heeft Jacqueline 4 internationale wake-up calls meegemaakt.

Wake-up Call 1

- **1970:** Limits to growth rapport van de Club van Rome. Er werd naar de overheid gekeken om wetgeving hiervoor te maken. Zo geschiedde: milieuwetgeving werd opgezet. De eerste milieubewegingen zoals het WNF kwamen tot leven.
- **1972:** Stockholm Conferentie van de VN met de duidelijke boodschap: “Bescherm de leefomgeving”. Milieuproblemen werden nationale problemen. Zure regen, het gat in de ozonlaag. Dit waren gelukkig relatief makkelijk op te lossen problemen.

Wake-up call 2

- **1987:** “Our common Future: Brundtland rapport door de WCED. Hierin werd duidelijk dat milieuproblemen sterk samenhangen met sociale problemen. ‘Duurzaam’ werd gedefinieerd en de boodschap werd dat milieu, economie en sociale ontwikkeling hand in hand moesten gaan. Bedrijven reageerden met rapporten als ‘changing course’. Zij zagen kansen. Met name koploper bedrijven laten tegenwoordig zien dat dit de juiste route was.

Wake-up call 3

- **2006:** “An inconvenient truth” de film waarin Al Gore presenteert hoe het klimaatvraagstuk HET vraagstuk moet worden van de 21^e eeuw. De mondiale problemen zijn driedig: klimaatverandering, grondstoffenschaarste en biodiversiteitsafname. Het probleem? Het timeframe wordt kleiner en de problemen complexer. Jacqueline zette hiervoor in Nederland het eerste integrale klimaatprogramma op: ‘Schoon en Zuinig’. Ze realiseerde zich als snel dat je als minister *denkt* de touwtjes in handen te hebben. De realiteit was hard en ze heeft aan den lijve ondervonden hoe laag het draagvlak in samenleving én bij collega’s kan zijn..
- **2009:** Klimaattop in Kopenhagen, waar Jacqueline Cramer ook aanwezig was. Twee maanden voor de top werd er een coupe gepleegd door de wereldleiders... Dit was immers een wereldzaak, dus zij zouden wel even overnemen. Gebrek aan kennis en kunde resulteerde in uitstel van nog eens 6 jaar... tot de klimaattop van Parijs in 2015.

Nu zitten we in de 4e wake-up call...

...en de vraag is: schieten we wel hard genoeg op?! Ook de jongere generatie staat op om hun toekomst te verdedigen. De urgentie én de snelheid van handelen moeten drastisch omhoog. Het is belangrijk dat er lange termijn beleid gemaakt wordt, maar hierin zit de grootste problematiek van een democratie met een verkiesbare regering. Waar zijn we op lange termijn aan toe? Zowel burgers als bedrijven blijven zonder rijksbeleid focussen op de korte termijn.

Terecht wordt vanuit de zaal gevraagd of er dan werkelijk een ramp nodig is om te realiseren wat er moet gebeuren, zoals de watersnoodramp in 1953. Jacqueline beaamt dat de noodzaak nog niet nijpend genoeg lijkt. Wetten kunnen dit ondervangen, maar zelfs wetten zijn af te schaffen... Ga daarom in ieder geval in je eigen cirkel aan de slag met duurzaamheid en

“Think Global, Act Local!”

MUZIKAAL INTERMEZZO

PANELDISCUSSIE

Input voor de discussie is gevraagd vanuit 3 sporen:

1. **FACILITAIR:** Gebouwbeheerders & facilitair managers
2. **BELEID:** Overheid en gemeenten
3. **ZORG:** Medici

Deelnemers:

- **Franca Kerstens**, beleidsmedewerker Diaconessenhuis (Spoor 1 namens cure)
- **Roeland Brouns**, directeur vastgoed 's Heeren Loo (Spoor 1 namens care)
- **Léon Weber**, programmamaker verduurzaming zorg (Spoor 2 namens ministerie VWS)
- **Ruben van Brenk**, milieuhandhaving gemeente Utrecht (Spoor 2 namens gemeenten)
- **Sanne Jansen**, bestuurder *De Jonge Specialisten*, uroloog in opleiding UMCU (Spoor 3)

De WORTEL of de STOK?

Léon Weber stelt dat overheid en sector elkaar nodig hebben. Voordat beleid op overheidsniveau gedragen kan worden, moet er zekerheid zijn dat de zorgsector erachter staat, terwijl aan de andere kant de sector aan Den Haag vraagt om duidelijkheid.

Roeland Brouns specificeert dit met de notie dat aan de sectortafel voor de routekaart wel is besloten niet te werken met 'stok' of normering en verplichting, maar juist wat meer met wortel.

Ruben van Brenk voegt daar de kritische noot aan toe dat zorginstellingen binnen het kader van de Routekaart CO2 reductie wel de vrijheid kunnen nemen de natuurlijke momenten te benutten, maar ook scherp moeten blijven op de wijkvisie van de gemeente.

Franca Kerstens voelt daar wel een knelpunt zitten, aangezien het stadsgas dat zij zelf gebruikt nog niet duurzaam is en zij ook niet weet wat de plannen ervoor zijn.

Roeland Brouns vat het geheel samen: ***Ga niet in je eentje nadenken over de transitie en wacht niet af tot wetgeving het afdwingt, maar zoek de samenwerking op.***

Hoe verhouden de zorgkosten zich t.o.v. investeringen in duurzaamheid?

Ruben van Brenk bijt direct af met ‘het gaat geld kosten als je niks doet aan duurzaamheid.’

Léon Weaver voegt hieraan toe dat deze keuze gemaakt moet worden op bestuursniveau. Bestuurders zijn er immers om deze keuzes te maken.

Franca Kerstens en **Ruben van Brenk** reageren hier direct op en menen dat de werkelijkheid helaas vaak weerbarstiger is. Duurzaamheid wint het als prioriteit nooit bij bestuurders..

Roeland Brouns meent daarom dat je moet zorgen voor draagvlak in de hele organisatie, pas dan krijg je verandering die niet meer te stoppen is.

Sanne Jansen reageert dat zij daar verrassend genoeg op de medische werkvloer nog nooit iets over gehoord heeft. De medici zijn laat wakker geworden, maar kunnen grote impact maken door focus te leggen op *refuse* en *preventieve zorg*.

Léon Weaver vat samen: ***We moeten werken aan het draagvlak voor duurzaamheid in de hele organisatie.***

Vanuit de zaal komt de vraag van **Stef Bots** (Meander MC): ***“Waarom is er nog geen beleid binnen de medische wereld om preventieve maatregelen te adviseren?”***

Sanne Jansen reageert hierop: Er zijn helaas nog zoveel andere prioriteiten die artsen leren tijdens opleiding. Duurzaamheid is echt iets nieuws.

- **Josephine van Ruitenbeek** (Flevoziekenhuis, foto rechts) voegt hieraan toe dat ook het gebruik van gevaarlijke stoffen zoals ftalaten door medici nog te vaak plaatsvindt zonder dat patiënten geïnformeerd worden over de gevaren hiervan.
- **Bert Visser** (BrabantZorg) geeft aan dat er snel synthese moet komen, waarbij preventie verbonden wordt aan noodzaak. **Peter Melis** vraagt aan Leon of dit dan nog niet verbonden is?

Léon Weaver antwoordt dat er binnen de Green Deal Zorg zeker ook aan preventie gewerkt gaat worden, zij het beperkt. Léon heeft aan dit dossier al jaren gewerkt, maar met de politiek die je erbij nodig hebt blijft het lastig.

Afsluitende vraag: *Wat wilt u vanuit uw spoor aan een ander spoor vragen?*

Zowel **Franca Kerstens** als **Roeland Brouns** willen hun hand uitsteken naar de medici om ook de noodzaak van preventief te benadrukken en de gevolgen uit te leggen als we niets doen.

Léon Weaver vraagt specifiek aan Sanne om de Lancet Countdown te vertalen binnen de medische wereld. In de laatste twee uitgaves van dit medische tijdschrift wordt uitgelegd wat de consequenties van klimaatverandering op de zorgsector wereldwijd zijn.

Ruben van Brenk neigt eerder naar de stok en geeft Léon het volgende advies: “Kom als overheid eens met regels die duidelijk zijn en *niet dubbel*. Kom eens met een integraal plan dat écht milieuwinst oplevert.

Sanne Jansen geeft aan juist geen behoefte te hebben aan nog meer regels. Wel steekt ze de hand uit naar bestuurders van zorginstellingen en wil graag als stakeholder meedenken.

“BUSSUM-ZUID, DE BIJLOOTJES MOGEN ERUIT!”

VINCENT BIJLO

CABARETIER

Vincent Bijlo

“Wij hebben besloten, om ruimte te creeëren, een operatiestop te houden. Wij verplaatsen ons per ziekenhuisbed naar Den Haag. Deze ramp is sluipend, dijken breken, dat is concreet..”

DE AFSLUITING

ELLEN PARMA

MILIEUCOORDINATOR OLVG
OUD-VOORZITTER MILIEU PLATFORM ZORGSECTOR

Ellen: Wij hebben nog een laatste verrassing.

Dit is het moment om iemand die héél veel heeft gedaan in de vereniging een erepenning uit te reiken. We wilden niet zomaar iets geven, niet iets wat je in de la flikkert. Nee, KUNST moest dat zijn. Een boom, met een slang erin. Wie heeft er bij uitstek veel voor de vereniging gedaan....?

Adriaan!

“En, ik ben niet eens lid...”

Bij deze ben je erelid.

BORREL & DINER

25 jaar

MPZ milieu platform zorgsector

1994 · 2019